

مُحَارَرِہ

شرح طوایف وسعی معاصر بُنْجَار

تألیف

ابراہیم محمودی

فهرست نویسی پیش از انتشار کتابخانه‌ی ملی جمهوری اسلام ایران

محمودی، ابراهیم، ۱۱۲۸ -

سرشناسه:

عنوان و نام پدید آور:

بنجار نامه: شرح طوایف و شعرین معاصرین

تألیف ابراهیم محمودی.

تهران: نشر امینان، ۱۳۹۴.

۳۰۴ ص.

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

978-600-6400-68-6

شابک:

فیفا

فهرست نویسی:

موضوع : مشاهیر -- ایران -- بنجار

موضوع

موضوع : طایفه‌ها -- ایران -- بنجار

موضوع

بنجار

موضوع

DSR۲۰۷۵/۵۳م۳۱۳۹۴

رده بندی کنگره :

۹۵۵/۷۴

رده بندی دیویی :

شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۰۳۰۶۴

ناشر: نشر امینان

نوبت چاپ: ۱۲۱۴

شمارگان: ۱۱۰۰ حده

لیتوگرافی: سحر، چاپ و صحافی: تاجیک

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۰۰-۶۸-۶

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

نشانی ناشر: خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان شهید
وحید نظری، پلاک ۶۵، طبقه سوم، واحد ۷

تلفن: ۶۶۴۰۶۷۶۰-۶۶۴۰۷۶۶۱-۶۶۴۰۷۶۶۰

فکس: ۶۶۴۹۷۰۲۴

nashreaminan@gmail.com

فهرست

مقدمه / ۹	سید محمد فرقانی / ۹۱
تقریظ بر کتاب < صرا / ۱۰	نامه‌ی دوست / ۱۰۰
آیت درد / ۱۸	خانه‌زاد کبریا / ۱۰۲
نوشته‌ی غالب / ۱۹	عرش خدا / ۱۰۴
ترنم گل / ۲۱	دیار عشق / ۱۰۶
شهر بنجار / ۲۳	سکایت از روزگار / ۱۰۸
طایفه‌ی مسیر / ۳۱	در ندامت آمال / ۱۰۹
طایفه‌ی نورا در بنجار / ۴۰	سید اقبال شاه سجادی / ۱۱۰
فامیل بیرجندی‌های بنجار / ۴۶	تضمین درم / ۱۱۶
طایفه‌ی خسروی بنجار / ۴۸	قهرمان کربلا / ۱۱۸
کلانتران بنجار / ۵۲	محمد رضا فرقانی / ۱۲۱
سادات بنجار «فرقانی» / ۵۵	در سوگ سید اقبال شاه سجادی / ۱۳۷
فامیل محبی بنجار / ۶۰	آدم نبودم / ۱۳۷
فامیل سادات هاشمی بنجار / ۶۴	درد عشق / ۱۳۸
سادات تقوی، حیدری، قانع و داوودی / ۷۷	عشق آمد / ۱۳۹
طایفه‌ی رنگریز یا گنجعلی بنجار / ۷۹	قاب / ۱۳۹
شیخ ابوالحسن امام جمعه / ۸۷	بیستون حوادث / ۱۴۰

نظمی بر اسب عبرت/ ۱۴۰	نقدی بر شعر ایرج میرزا/ ۱۵۵
به یادبود سقوط هواپیمای C-130 در	حاجی میری/ ۱۵۷
زاهدان/ ۱۴۲	گذشت عمر/ ۱۶۷
سرنوشت/ ۱۴۳	نیم قرن خدمت/ ۱۶۸
کتاب/ ۱۴۳	دکتر محمودرضا میری بنجار/ ۱۷۰
میلاد کوثر/ ۱۴۴	سید عباس سجادی/ ۱۷۳
شهر من زاهدان/ ۱۴۵	ابوالحسن هاشمی/ ۱۸۶
به یاد شهدای تشویش‌ر سیستان/ ۱۴۶	غزل/ ۱۸۸
شوخی با رباعی‌ها/ ۱۴۷	راز گیسو/ ۱۸۸
هفته‌ی بسیج/ ۱۴۷	نشان بی‌نشانی/ ۱۹۰
عصیان/ ۱۴۸	و غزلی دیگر/ ۱۹۱
بیکاری/ ۱۴۸	روزگار پریشان/ ۱۹۲
در وصف بهار/ ۱۴۹	چهارده/ ۱۹۳
کوه/ ۱۴۹	فرع جان/ ۱۹۳
خلیج همیشه فارس/ ۱۵۰	سخت عشق/ ۱۹۶
ای کاش آب بودم/ ۱۵۱	محمدرضا میرنژاد/ ۱۹۷
عید غدیر/ ۱۵۱	ماه قدر/ ۲۰۱
شهید گمنام/ ۱۵۲	عید قربان/ ۲۰۳
قرآن/ ۱۵۳	یوسف ثانی/ ۲۰۶
کوه تفتان/ ۱۵۳	پیر مغان/ ۲۰۸
ای کاش/ ۱۵۴	عبدالمجید میرنژاد/ ۲۱۱
علی بود/ ۱۵۴	در سوگ پدر/ ۲۱۴

عباس باقرى / ۲۱۶

عاشوراىى / ۲۳۸

نماز عاشوراىى / ۲۳۹

دست / ۲۴۱

غزل شن / ۲۴۲

سقف آرزو / ۲۴۳

ميرزا محمدعلى رحيمى متخلص به

عبرت سيستانى / ۲۴۴

تضمين غزلى از حافظ شيرازى / ۲۶۱

شلوغ در شلوغ / ۲۶۶

سيد مظفرالدين هاشمى / ۲۹۵

احساس خطر / ۳۰۰

محفل عدل / ۳۰۱

ميناي مولا / ۳۰۱

افسانه‌ى حيات / ۳۰۲

فهرست منابع / ۳۰۳

مقدمه

سیاس فراوان، پروردگار جهان را باد که به ما، نعمت تفکر و تعقل، ارزانی داشت تا بتوانیم به وسیله‌ی قلم و تتبع و تحقیق، پیوندی میان گذشته و حال، برقرار و نسلِ امروزین خویش را با، مظاهر تمدن پیشینیانشان آشنا سازیم.

درود بیکران، بر عصاره‌ی بشریت، بر آریده‌ی خاص خداوند، محمد مصطفی (ص) و فرزندان و اصحاب او باد، که ما را از ظلمت تاریک‌رستی و دگرپرستی، نجات داده و راه فلاح و تقوی را فراروی ما نهاد، تا نیک بیندیشیم و نیک زندگی کنیم.

درود مضاعف، بر ذوات مقدس معصومین، امامان و بشمایان و فرزندان بر حق پیامبر گرامی اسلام که با تبیین قوانین مترقی اسلام، راه سعادت و صلاح را به ما آموختند.

و درود و سلام، بر صالحان و نیکوکاران امت اسلامی باد که راه خیر و سعادت را بر ما نمایانند. هدف از تحریر این جستار، شناساندن محیطی است که نیمی از تمدن فرهنگی‌ام را به خود اختصاص داده و تربیت شاگردانی که همیشه از محبت و بزرگواری آنان، برخوردار بوده‌ام و جز صداقت و واداد، از آنان، چیز دیگری ندیده و اکثر آنان، از دوستان امروزین من هستند.

و دیگر آنکه مأخذی باشد هرچند موجز، برای کسانی که در این قحط‌سال مأخذ، می‌خواهند مصدر خدمتی به فرهنگ و اندیشه‌ی فرهنگی مردمان دیار خویش باشند. قریب یک هزار سال به تخمین، از عمر ساخت و بنای شهرستان بنجار می‌گذرد، اما در هیچ کتاب و یا کمتر مقاله‌ای نام و حال آن ضبط و ثبت شده است.

تنها کتابی که بعضاً، در چند مورد به صورت اجمال و کوتاه سخن، نام بنجار را ضبط

کرده، کتاب احیاءالملوک شاه حسین سیستانی است. آقای غلامعلی رئیس‌الذاکرین، در این اواخر با استفاده از کتاب مذکور به ذکر چند فامیل به نثر و نظم از فامیل‌های مسکون در بنجار به ویژه فامیل میر، در کتاب زادسروان سیستان خود پرداخته است، اما کمک شایانی به محقق و پژوهنده‌ی بنجاری نمی‌کند. درحالی‌که روزی این شهر، در مسیر جاده‌ی ابریشم قرار داشته و در کنار دو شهر بزرگ تاریخی ایران، یعنی «زرنج» و «زاهدان» مرکز تجاری سیستان و دارالولایه‌ی فرهنگ غنی اسلامی محسوب می‌گردیده است. کدای سیستانی منصف و تحصیل‌کرده را می‌توان یافت که با حوزه‌ی علمیه‌ی این شهر آشنا نباشد چه کسی می‌تواند، مراتب فضل دانش خانواده‌ی روحانی امام جمعه را انکار نماید چه کسانی منک می‌سازد؟ اولین مدارس به سبک و سیاق امروزمین و علم جدید، در بنجار می‌باشند؟ آیا ریس بیش از چهل تن پزشک و متخصص و استاد دانشگاه برخاسته از این شهر، رقم حقیری به نظر می‌رسد؟

در این گفتمان، ابتدا شهرستان بنجار را از نظر جغرافیایی تعریف نموده و جمعیت و طوایف موجود آن را به نقل از نعمان و آگاهان به رشته‌ی تصویر کشیده. جا دارد که در این زمینه، از آقای حاج علیجان نورالدین با گشاده‌روی، ذهن و ضمیر خود و یافته‌های ذهنی خویش را سخاوتمندانه و با توجه به کوتاهی سن و بیماری، در اختیار این فدوی گذاشته تشکر و قدردانی نمایم. و دیگر از مهربان دوست و یار و یاور دوران جوانی خود آقای گل‌حسین گنجعلی کارمند سابق بانک ملی که هم‌اکنون در کسوت بازنشستگی است و تا کنون در همه‌ی مراحل زندگی مددکارم بوده‌اند و در روزهای سخت زندگی وی را در کنار خویش لمس کرده و از توانمندی‌های این شخص بزرگ، بهره‌وری نموده سپاسگزاری نمایم. بی‌شک اگر ترغیب و تشویق این مرد سترگ نبود، شاید نمی‌توانستم به این امر خطیر با توجه به عدم مأخذ و منبع، نایل شوم. برای ایشان از خداوند متعال اجری جزیل آرزو مند. سه دیگر، از آقای رضا میری فرزند علیجان، همکار فرهنگی خویش که توان سرشار ذهنی خود را در امر شناخت فامیل‌های بنجار متواضعانه در اختیار خامه و بنان این حقیر گذاشته‌اند، صمیمانه قدردانی می‌کنم. باشد که این توان شامل حال همه‌ی کسانی که

چون فدوی قدم در راه تحقیق و پژوهش نهاده و عمر بر سر این کار گذاشته‌اند، واقع شود. دو دیگر آنکه، مکاتیب اندیشه‌ی این شهرستان را اعم از مکتب‌خانه و مدرسه و اساتید آن ترسیم که از بیان برادران فرقانی حاج سید مرتضی و حاج سید محمد، سود فراوان جسته و از پروردگار، سعادت و سلامت روزافزونشان را درخواست می‌نمایم.

و دیگر آنکه اندکی از چهره‌های مشاهیر فرهنگی این شهر را جهت شناخت بهتر و قدردانی از اندیشه و فکرشان، در راهبرد سالم فرزندان این دیار به سوی رستگاری ترسیم و تصویر کردیم. اگر همه‌ی این فرهیختگان معرفی می‌شدند، مثنوی هفتادمن کاغذ می‌شد. شاید این وجیه راهگشای کسانی باشد که برای این سرزمین دل می‌سوزانند و در اندیشه‌ی اعتلای آن هستند. اگر چه چهره‌ی کریه هفده سال خشک‌آبی، روان همه را مکدر نموده است.

درباره‌ی شناخت سیستان، کما یزادی صورت گرفته و کتاب‌ها و مقالات زیادی نوشته شده، اما کارهای نکرده‌ی فرهنگی، انسانی، فراروی نسل متفکر امروز سیستان قرار دارد. سیستان امروز، چشم به بنان فرزندان سیستان دوخته تا گذشته‌ی پرافتخارش را برای جهانیان ترسیم نماید.

در حدود پانزده سال قبل که هنوز مشغول طرح هدیه‌های اولیه‌ی این نوشتار بودم و کتاب در حال تحریر بود، زنده‌یاد سید اقبال‌شاه سجادی که بر گردن فدوی حق استادی داشت و در سال دوم دبیرستان، دبیر درس دینی و عربی اینجانب بود و از سوی دیگر، در دبیرستان شهید صادقی بنجار توفیق همکاری نصیب گردید، بر این نوشته تقریظ املا فرمودند که جهت ماندگاری پیام و کلام استاد، صرفنظر از درج شرح حال و نقد آثار ایشان در این جستار، تقریظ معزّی‌الیه نیز بعد از مقدمه‌ی نگارنده به عنوان پیام اصلی این وجیه ضبط گردید که خداوند، او را با اولیا خویش محشور فرماید.

زمستان یک هزار و سیصد و نود و سه هجری شمسی

فقیرالحاج ابراهیم محمودی